

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

6. Порядок надання щорічної основної відпустки до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним та науковим працівникам : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-97-п#Text>

Ключові слова: трудові відносини, педагогічні працівники, умови праці, законодавство України.

Key words: labor relations, pedagogical employees, working conditions, legislation of Ukraine.

ОПАРА НАТАЛІЯ ГЕННАДІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри трудового права та права соціального забезпечення*

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Чинним законодавством України передбачені особливості правового регулювання умов праці журналістів, що зумовлені специфічними рисами та умовами журналістської діяльності. Останні визначені, зокрема, ст. 12 Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР (далі – Закон № 540/97-ВР) [1], серед яких «інтенсивність інтелектуальної праці, її нерегульована тривалість за умов жорсткої регламентації редакційного і технологічного циклу підготовки та випуску видань і програм», «постійно значне морально-психологічне навантаження і напруженість, виконання службових обов'язків і реалізація творчих планів у стресових ситуаціях», «систематичне перебування у відрядженнях та роз'їздах, включаючи відрядження до місць надзвичайних подій, професійна творча діяльність в екстремальних умовах, виконання спеціальних завдань з ризиком для здоров'я і життя», «прояви морально-психологічного тиску, погрози та безпосередні загрози дії проти журналіста у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків» та ін., які особливо гостро відчуються в умовах воєнного стану.

Специфічні риси та умови журналістської діяльності є об'єктивним критерієм диференціації правового регулювання трудових відносин журналістів, що проявляється у встановленні особливостей їх умов праці, в тому числі заробітної плати.

Правове регулювання заробітної плати як однієї з умов праці журналістів здійснюється актами чинного законодавства України з урахуванням зазначених вище специфічних рис та умов журналістської діяльності. Отже, заробітна плата журналістів регулюється нормами глави VII «Оплата праці» Кодексу законів України про працю

(далі – КЗпП України) [2]), Законом України «Про оплату праці» [3], іншими нормативно-правовими актами.

Особливості заробітної плати журналістів закріплені у ст. 14 Закону № 540/97-ВР (зі змінами, внесеними Законом України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-ІХ [4]). Серед таких особливостей варто, насамперед, виокремити структуру заробітної плати журналіста, визначену частиною другою ст. 14 Закону № 540/97-ВР, відповідно до якої «до заробітної плати журналіста включаються посадовий оклад, встановлені нормативними актами надбавки, доплати, авторський гонорар, премії». Норма про структуру заробітної плати журналістів відрізняється від норми, закріпленої у ст. 2 Закону України «Про оплату праці».

Наступною особливістю правового регулювання заробітної плати журналістів, визначеною у частині третій ст. 14 Закону № 540/97-ВР, є виведення встановлення розміру заробітної плати журналіста зі сфери державного регулювання оплати праці, що регламентується нормами розділу II Закону України «Про оплату праці». На підставі законів, інших нормативно-правових актів, що є основою державного регулювання заробітної плати, розмір заробітної плати журналіста з урахуванням джерел фінансування встановлюється, як зазначається в частині третій ст. 14 Закону № 540/97-ВР, «галузевими та регіональними угодами з профспілками, колективними договорами».

Потрібно висловити зауваження проти зазначених слів у цій статті, що залишилися поза увагою законодавців. По-перше, термін «регіональні угоди» вже не вживається в чинному законодавстві. Замість нього у Законі України «Про соціальний діалог в Україні» [5] застосовується термін «територіальна угода». Уточнення потребує й термін «галузеві угоди», оскільки у зазначеному Законі йдеться про «галузеві (міжгалузеві) угоди». По-друге, частина третя ст. 14 Закону № 540/97-ВР також залишилася без змін, які мали б бути внесені Законом України «Про колективні угоди та договори» [6]. Отже, зазначені слова необхідно замінити словами «колективними угодами та договорами».

Особливостями правового регулювання заробітної плати журналістів, передбаченими частинами п'ятою та шостою ст. 14 Закону № 540/97-ВР, є встановлення заробітної плати керівника суб'єкта у сфері аудіовізуальних медіа у розмірі «не нижчому від заробітної плати заступника керівника державного органу, який є засновником (співзасновником) цього суб'єкта», а також прирівняння «розміру заробітної плати журналіста державного або комунального суб'єкта у сфері медіа до середньої заробітної плати працівника відповідної кваліфікації та посадового рівня державного органу чи органу місцевого самоврядування, який є засновником (співзасновником) такого суб'єкта». Зазначені особливості впливають із специфіки правового статусу журналіста як суб'єкта індивідуальних трудових правовідносин: трудовий правовий статус журналіста як найманого працівника за Законом № 540/97-ВР доповнюється окремими елементами статусу державного службовця.

Список використаних джерел:

1. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціального захист журналіста : Закон України від 23.09.1997 № 540/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 50. Ст. 302.
2. Кодекс законів про працю України : Затверджений Законом № 322-VIII від 10.12.71. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375.
3. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121.
4. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 3. Ст. 205.
5. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 28. Ст. 255.
6. Про колективні угоди та договори : Закон України від 23 лютого 2023 року № 2937-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2937-20#Text>

Ключові слова: заробітна плата, журналісти, законодавство України.

Key words: wages, journalists, legislation of Ukraine.

СИДОРЕНКО АНАТОЛІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
аспірант кафедри трудового права*

ЩОДО СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Першочерговим завданням держави є забезпечення соціального захисту свого населення та створення умов для достатнього життєвого рівня людини в державі. Право на соціальний захист відноситься до найважливіших прав особи, яке повинно визнаватися та гарантуватися на рівні держави. До категорії населення, які потребують особливого соціального захисту слід віднести військовослужбовців та членів їх сімей. Оскільки належне державне фінансування заходів соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей забезпечить необхідну результативність діяльності в роботі військовослужбовців, адже йдеться про вагомий чинник мотивування військовослужбовця до виконання своїх завдань на високому професійному рівні, самовіддано й максимально ефективно. Особливо сьогодні, в умовах збройної агресії, економічної нестабільності та систематичної й планомірної трансформації України як держави європейського зразка, питання соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей постає досить гостро.

Незважаючи на те, що на законодавчому рівні цьому питанню приділяється увага, багато питань потребують додаткового вирішення, зокрема соціальний захист членів сімей військовослужбовців. Так, відповідно до ст. 46 Конституції України «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної,

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна	
До питання про умови праці педагогічних працівників	520
Опара Наталія Геннадіївна	
Особливості правового регулювання заробітної плати журналістів . . .	523
Сидоренко Анатолій Олександрович	
Щодо сутності соціального захисту членів сімей військовослужбовців	525
Соколов Дмитро Сергійович	
Щодо перерахунку пенсій осіб, звільнених з військової служби	527
Ступакова Інна Гаврилівна	
Нормативне закріплення права працівника на захист своїх трудових прав та інтересів	530
Тішко Дмитро Анатолійович	
Акти МОП про викорінення насильства та домагань у сфері праці: зміст і значення	532
Тодоріка Костянтин Володимирович	
Ознаки соціального захисту людей, які живуть з ВІЛ	534
Точило Катерина Сергіївна	
Щодо необхідності законодавчого врегулювання контролю роботодавця за виконанням працівниками трудових обов'язків	538
Циганок Володимир Миколайович	
Грошове забезпечення – базис матеріального забезпечення військовослужбовців	541
Юзишен Максим Сергійович	
Служба у Службі безпеки України як різновид найманої праці	543

СЕКЦІЯ 11

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитоновна Тетяна Євгенівна,	
Григор'єва Христина Антонівна	
Юридичні трансформації публічного адміністрування агробізнесу в Україні: еволюція чи проблема?	547
Гавриш Наталя Степанівна	
Правові питання охорони ґрунтового покриву України в умовах збройної агресії Російської Федерації	550
Годованюк Андрій Йосипович	
Європейські орієнтири розвитку бджільництва	553
Канівець Людмила Анатоліївна	
Здійснення екологічних прав в умовах глобальних викликів	556
Платонова Євгенія Олегівна	
Правові новели припинення права власності на землю іноземних суб'єктів	560